

Szumy uszne i nadwrażliwość na dźwięki

Praca zbiorowa pod redakcją
prof. dr hab. med. Henryka Skarżyńskiego

Zaburzenia Słuchu

4

Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu

Szumy uszne i nadwrażliwość na dźwięki

Praca zbiorowa pod redakcją
prof. dr hab. med. Henryka Skarżyńskiego

Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu

Warszawa 1998

Redakcja: Prof. dr hab. med. Henryk Skarżyński
Redakcja techniczna: Marta Mirecka-Twaróg
Współpraca redakcyjna i edytorska: Joanna Zagrodzka
Projekt okładki: Joanna Zagrodzka, Justyna Opalińska
Korekta: Teresa Woźniak

Autorzy rozdziałów: lek. med. Grażyna Bartnik, lek. med. Anna Fabijańska, lek. med. Anna Geremek, mgr inż. Artur Lorens, doc. dr hab. med. Marek Rogowski, prof. dr hab. med. Henryk Skarżyński, dr med. Wanda Wojnarowska-Kulesza

Autorzy składają serdeczne podziękowania: lek. med. Danucie Raj-Koziak, Małgorzacie Rościszewskiej oraz mgr Joannie Zagrodzkiej za pomoc w opracowaniu książki.

Wydano: **Monografia wydana w ramach grantu
KBN 4 P05C 009 96/ 31 29**

Nakład: 500 egz.
Wydawca: Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu
01-943 Warszawa, ul. Pstrowskiego 1
tel./fax.: (0-22) 835-52-14, tel.: 835-66-70

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku: Marta Mirecka-Twaróg

Druk: BartGraf

ISBN 83-910053-2-1

Wstęp

Szumy uszne i nadwrażliwość na dźwięki stanowią od bardzo dawna, bo od tysięcy lat, istotny problem terapeutyczny. Biorąc pod uwagę częstość występowania i skalę tego zjawiska, można powiedzieć, że jest to w pewnej mierze problem społeczny. Uważna lektura współczesnego piśmiennictwa na ten temat wskazuje, że w dalszym ciągu obowiązuje różnorodne spojrzenie, wielokierunkowe działanie, interdyscyplinarne podejście zarówno w postępowaniu diagnostycznym, jak i złożonej terapii.

Jednym z podstawowych założeń diagnostyki szumów usznych jest uzyskanie maksymalnie zobiektywizowanej odpowiedzi dotyczącej etiologii tego schorzenia. Pozwala to w wielu przypadkach wdrożyć leczenie przyczynowe choroby zasadniczej. Istotnym problemem są szumy i nadwrażliwość na dźwięki odczuwane subiektywnie przez pacjenta. W sposób zasadniczy utrudnia to nie tylko zdiagnozowanie, lecz i dalsze skuteczne leczenie.

Terapią szumów usznych oraz nadwrażliwości na dźwięki zajmuje się wielu specjalistów lekarzy z zakresu otolaryngologii, audiologii, neurologii, medycyny rodzinnej, psychiatrii, a także psychologii. W krajach zachodnich, zwłaszcza w USA, terapia tych schorzeń została zdominowana przez audiologów, którzy nie mają wykształcenia medycznego, a wykształcenie z zakresu psychologii, neurofizjologii i kierunków zbliżonych. Ma to zasadnicze znaczenie w podejściu do leczenia. Można je podzielić na dwa zasadnicze sposoby – leczenie farmakologiczne i nefarmakologiczne. Analiza uzyskiwanych wyników terapii, prezentowanych w najbardziej prestiżowych czasopismach, wskazuje na możliwość uzyskania satysfakcjonujących rezultatów podczas stosowania różnorodnych metod. Powoduje to, że nie możemy mówić o jakimś jedynym i najlepszym postępowaniu terapeutycznym. Wiele znanych sposobów ma swoje wady i zalety. Jedną z obowiązujących zasad powinno być maksymalne zaangażowanie pacjenta w proponowany proces leczenia. Aktywna postawa ze strony pacjenta powinna sprzyjać unikaniu rozczarowań, wypracowaniu cierpliwości w oczekiwaniu na ostateczny, niekiedy uzyskiwany po wielu miesiącach, efekt naszego działania. Niezależnie od wybranej przez nas metody terapii powinniśmy starać się dążyć do uzyskania mniejszej wrażliwości pacjenta na szum lub nadwrażliwość na dźwięki. W procesie terapii ważne będzie zarówno dobrze dobrane słowo, jak i proponowana tabletką. Należy przy tym pamiętać, że uzyskanie nawet korzystnego efektu placebo musi poprzedzić przekonanie zarówno lekarza, jak i chorego o możliwości uzyskania dobrego

efektu leczenia, a jego brak nie powinien zahamować długotrwałej niekiedy terapii.

Wychodząc naprzeciw zainteresowaniu tą tematyką środowiska lekarskiego, i nie tylko, postanowiliśmy podzielić się swoim doświadczeniem w tym zakresie. Od kilku lat czyniliśmy starania, aby zapoznać się teoretycznie i praktycznie z osiągnięciami naukowców z wielu krajów, reprezentujących różne dyscypliny, którzy uzyskują dobre i bardzo dobre wyniki w terapii szumów usznych i nadwrażliwości na dźwięki. W ten sposób powstawał w naszym Instytucie zespół, który był w stanie zaproponować program naukowy i praktyczny, będący podstawą do utworzenia pierwszej w kraju Kliniki Szumów Usznych. Zatwierdzenie tej jednostki przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej było wyrazem uznania władz resortu dla wagi tego problemu. Niesie to za sobą wiele istotnych aspektów praktycznych. Niniejsze opracowanie jest pierwszą próbą przedstawienia aktualnych poglądów dotyczących wybranych zagadnień związanych z postępowaniem w przypadkach szumów usznych i nadwrażliwości na dźwięki. Jest również podsumowaniem pewnego etapu organizacji i działania zespołu, który tworzy dzisiejszą Klinikę. Doceniając wagę podejmowanych działań i ich znaczenie w edukacji wielu terapeutów, liczymy na życzliwe przyjęcie tego opracowania przez Czytelników. Jednocześnie prosimy o uwagi i własne spostrzeżenia na ten temat, które pozwolą nam w najbliższym okresie przygotować kolejne materiały szkoleniowe, pozwalające na wielokierunkowe działanie, różnorodne spojrzenie oraz indywidualne podejście terapeutyczne.

Henryk Skowronski.

Spis treści:

Wstęp	3
Henryk Skarżyński	
Rozdział 1	5
Marek Rogowski	
<i>Morfologia i fizjologia ucha wewnętrznego</i>	
Rozdział 2	13
Grażyna Bartnik	
<i>Szumy uszne i nadwrażliwość słuchowa – definicja, podział</i>	
Rozdział 3	19
Grażyna Bartnik	
<i>Patogeneza generacji i podstawy neurofizjologiczne powstawania szumów usznych i nadwrażliwości słuchowej</i>	
Rozdział 4	35
Anna Fabijańska	
<i>Badania epidemiologiczne szumów usznych i nadwrażliwości słuchowej na świecie i w Polsce</i>	
Rozdział 5	43
Grażyna Bartnik, Anna Fabijańska	
<i>Diagnostyka pacjentów z szumami usznymi i nadwrażliwością słuchową</i>	
Rozdział 6	49
Anna Fabijańska, Grażyna Bartnik	
<i>Leczenie szumów usznych metodą Tinnitus Retraining Therapy</i>	
Rozdział 7	63
Anna Fabijańska, Marek Rogowski	
<i>Krytyczny przegląd metod terapeutycznych stosowanych w leczeniu szumów usznych</i>	
Rozdział 8	75
Henryk Skarżyński, Artur Lorens, Anna Geremek	
<i>Elektrostymulacja w leczeniu szumów usznych</i>	

Rozdział 9	81
Grażyna Bartnik, Anna Fabijańska	
<i>Algorytm postępowania z pacjentem z szumami usznymi i/lub nadwrażliwością słuchową w Klinice Szumów Usznych IFPS</i>	
Rozdział 10	89
Grażyna Bartnik, Anna Fabijańska	
<i>Prezentacja wybranych przypadków pacjentów należących do różnych kategorii leczenia szumów usznych</i>	
Rozdział 11	101
Marek Rogowski	
<i>Obiektywne szumy uszne – dźwięki somatyczne</i>	
Rozdział 12	107
Wanda Wojnarowska-Kulesza	
<i>Aparaty słuchowe w terapii szumów usznych</i>	
Rozdział 13	113
Artur Lorens	
<i>Generatory szumu szerokopasmowego w terapii szumów usznych</i>	

ISBN 83-910053-2-1